

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Долгополової Марини Олександрівни на тему:
«Адміністративно-правове регулювання банкрутства як інструменту
регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств в Україні»
подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Стан сучасної української економіки, ускладнений наслідками глобальних фінансових криз та воєнними випробуваннями, обумовлює зростання кількості неплатоспроможних підприємств. Забезпечення ефективного адміністративно-правового регулювання процесів банкрутства є вкрай актуальним завданням, адже від належного функціонування механізму банкрутства залежить оздоровлення економіки, захист прав кредиторів і боржників, стабільність ринкових відносин. Науковий інтерес до цієї тематики посилюється й у контексті євроінтеграції: імплементація європейських стандартів управління неплатоспроможністю (зокрема положень Директиви ЄС 2019/1023 щодо превентивної реструктуризації) вимагає ґрунтовних досліджень. Таким чином, обрана дисертанткою тема є своєчасною та суспільно значущою, оскільки спрямована на вдосконалення правових інструментів державного впливу у сфері банкрутства підприємств.

Аналіз зв'язку роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Важливо зазначити, що дисертація посилається на основоположні принципи, цілі і завдання та спирається на положення Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 7 вересня 2021 року № 487/2021. Дисертаційна робота виконана на кафедрі адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри адміністративного і кримінального права юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та в межах наукової теми: «Модернізація національного підходу до вирішення проблем

правового захисту людини і суспільства у контексті сучасних глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0122U001409).; а також відповідно до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 476 від 30.04.2024 р; Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 942 від 07.09.2011.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Обґрунтування теми дисертації, її мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження. Ознайомлення з вмістом дисертації та публікаціями, які присвячені темі дослідження Марини Долгополової, дозволяє прийти до висновку, що проведений науковий аналіз є належним і добре обґрунтованим. Такий аналіз вказує на обґрунтованість наукових тверджень, висновків та рекомендацій, що стосуються комплексного дослідження проблеми адміністративно-правового регулювання банкрутства як інструменту регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств.

Тема дисертації Долгополової Марини Олександрівни, "Адміністративно-правове регулювання банкрутства як інструменту регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств в Україні", є актуальною та важливою для забезпечення ефективної роботи банківського законодавства в умовах військової агресії.

Характеристика теми дисертації. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу проблем адміністративно-правового регулювання банкрутства як особливого інструменту державного управління в економічній сфері. Авторка роботи всебічно розкрила сутність поняття «банкрутство» у публічно-правовому аспекті, визначила місце інституту банкрутства в системі органів влади та його роль у забезпеченні фінансової стабільності. У роботі окреслено коло відносин, що виникають у процесі неплатоспроможності підприємств, і розглянуто механізми

впливу державних органів на всі етапи процедури банкрутства. Таким чином, дослідження охоплює як теоретичні засади і правову природу інституту банкрутства, так і прикладні аспекти реалізації процедур відновлення платоспроможності боржників.

Структура роботи. Структура дисертації є логічною та відповідає поставленим завданням. Дисертація складається з анотацій українською й англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (132 найменувань на 15 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок, з яких 201 сторінок – основний текст.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету й основні завдання дослідження, окреслено його об'єкт, предмет і методологічну базу, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. Перший розділ присвячений теоретико-правовим засадам банкрутства: проаналізовано генезис вітчизняного законодавства про неспроможність (від ранніх нормативних актів до сучасного Кодексу України з процедур банкрутства 2019 р.), розкрито сутність базових понять «неспроможність», «банкрутство», висвітлено еволюцію підходів до правового регулювання цієї сфери та враховано зарубіжний досвід. Другий розділ містить аналіз сучасного стану адміністративно-правового механізму регулювання банкрутства в Україні: визначено повноваження й функції органів публічної влади у процедурах банкрутства, оцінено ефективність чинного механізму (зокрема, новел Кодексу 2019 року) та виявлено проблеми правозастосування, наявні колізії й прогалини законодавства, що негативно впливають на своєчасне відновлення платоспроможності боржників. Третій розділ присвячено розробці пропозицій з удосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері неспроможності. Дисертантка запропонувала концепцію модернізації механізму банкрутства, яка передбачає впровадження нових інструментів державного нагляду та координації (у тому числі з урахуванням європейських стандартів раннього реагування на кризовий стан підприємств), посилення контролю за діяльністю арбітражних керуючих, підвищення прозорості та ефективності процедур санації, ліквідації та

реструктуризації. У висновках узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано підсумкові висновки й конкретні рекомендації, що логічно впливають із змісту роботи.

Теоретичне та практичне значення результатів. Дисертація містить нові наукові результати, які мають істотне значення для теорії і практики. Наукова новизна полягає в тому, що авторкою вперше комплексно охарактеризовано адміністративно-правовий механізм регулювання інституту банкрутства в Україні як цілісну систему заходів публічно-владного впливу на процедури неплатоспроможності. Сформульовано авторське бачення місця інституту банкрутства в системі публічного управління та обґрунтовано концептуальні засади трансформації цього механізму в умовах євроінтеграції та сучасних економічних викликів. У дисертації запропоновано нову модель адміністративно-правового регулювання банкрутства, що враховує європейські стандарти відновлення платоспроможності боржників (зокрема, процедури раннього попередження неплатоспроможності) і передбачає вдосконалення координації між усіма учасниками процедур банкрутства. Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні наукових уявлень про державне регулювання економічних процесів: уточнено понятійний апарат (запропоновано авторські визначення понять «банкрутство», «неплатоспроможність» тощо), класифіковано основні адміністративно-правові засоби впливу в сфері банкрутства, виявлено взаємозв'язки між інститутом банкрутства та державною економічною політикою. Практична цінність одержаних результатів підтверджується можливістю їх впровадження у діяльність органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію політики у сфері банкрутства та відновлення платоспроможності підприємств. Розроблені дисертанткою пропозиції та рекомендації можуть бути використані при вдосконаленні законодавчої бази (зокрема, для внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства) та у правозастосовній практиці з метою підвищення ефективності процедур банкрутства в Україні.

Загальна оцінка дисертаційного дослідження. Представлена до захисту дисертація є самостійною, завершеною і добре структурованою науковою працею, що відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт такого рівня. Робота виконана на високому науково-теоретичному рівні, її зміст відзначається внутрішньою логікою, послідовністю та аргументованістю. Дисертантка продемонструвала вміння застосовувати сучасну методологію дослідження, критично аналізувати нормативний матеріал та наукові джерела, робити обґрунтовані висновки. Отримані результати мають вагомe теоретичне і прикладне значення, а проведене дослідження вирішує актуальне наукове завдання у галузі публічно-правового забезпечення економічної сфери – підвищення ефективності правового регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств. Загалом рівень виконання роботи повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та встановленим критеріям до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Водночас окремі положення дисертації є дискусійними або потребують додаткового пояснення, що дає підстави для зауважень:

1. Щодо координації органів влади у процедурах банкрутства. У дослідженні значна увага приділена ролі окремих суб'єктів (арбітражних керуючих, судів, державних органів) у процедурах неплатоспроможності. Водночас, на нашу думку, слід було б детальніше висвітлити механізми координації та інформаційної взаємодії між різними органами влади (наприклад, господарськими судами, Міністерством юстиції, регуляторними органами) під час здійснення процедур банкрутства. Більш глибокий аналіз взаємодії між інституціями дозволив би повніше зрозуміти адміністративно-правові аспекти регулювання банкрутства. Роз'яснення щодо цього питання авторка могла би надати під час дискусії на захисті.

2. Практична реалізація запропонованої моделі. У третьому розділі дисертації запропоновано концептуальну модель удосконалення механізму банкрутства. Вважаємо корисним обговорити, яким чином ця модель може бути впроваджена на практиці. Зокрема, потребують висвітлення можливі перешкоди при реалізації запропонованих змін: чи готові відповідні державні органи до нових функцій контролю, чи не виникнуть додаткові фінансові чи організаційні труднощі.

Обговорення шляхів практичної імплементації рекомендацій дисертації було б доречним під час публічного захисту.

3. Врахування надзвичайних економічних обставин. Дисертація досліджує нормативно-правові аспекти банкрутства в умовах звичайного стану економіки. Водночас сучасні реалії (зокрема, наслідки воєнних дій та повоєнне відновлення) породжують нові виклики для системи банкрутства. Цікаво було б почути думку дисертантки щодо того, як запропонований адміністративно-правовий механізм враховує або може бути адаптований до надзвичайних економічних ситуацій, коли кількість неплатоспроможних підприємств різко зростає і потрібні особливі процедури їхньої підтримки чи санації.

Загалом, висловлені зауваження мають переважно рекомендаційний характер і не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони не стосуються принципових, концептуальних положень дослідження, а покликані лише підкреслити можливості для подальшої наукової дискусії.

Загальна оцінка кваліфікаційної наукової праці. Наведений науково-теоретичний розгляд ключових аспектів, висновків та рекомендацій дисертації, а також аналіз опублікованих праць автора, дає підстави стверджувати, що розглянута дисертаційна робота представляє собою цілісний, логічний і добре структурований науковий твір. Це незалежне дослідження, засноване на визнаній методології, яке відповідає всім вимогам для досліджень такого рівня. Дисертація володіє значущим теоретичним і практичним значенням, вирішує новітні наукові проблеми і заслуговує на високу оцінку, відповідаючи спеціальності 081 Право.

ВИСНОВОК

Дисертація «Адміністративно-правове регулювання банкрутства як інструменту регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств в Україні» Долгополової М.О. відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженням Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її авторка – Долгополова Марина Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Рецензент:

Професорка кафедри цивільного, трудового та господарського права

юридичного факультету Дніпровського

національного університету

імені Олеся Гончара

доктор юридичних наук, професор

Ірина ПАТЕРИЛО

Підпис д.ю.н, професора Патерило І.В.

«ЗАСВІДЧУЮ»

Проректор з наукової роботи

Дніпровського національного

університету імені Олеся Гончара

«__» _____ 2025 р.

Олег МАРЕНКОВ

